

TOPONIEMENLIJST

Meulesjträötje {*'meu:/le/sjträö/tje*} (**t**) - E5 - **Molenstraatje**
Verbindingsweg tussen de Mert en de Riekswaeg.

Riekswaeg {*'riê:ks/'wè:ch*} (**De**) - C8 - G1 - **Rijksweg**
De belangrijkste verkeersweg, die van zuid tot noord door Swalmen loopt.

LIJST NEDERLANDS – ZJWAAMS

onder **slaan** toevoegen (*tussen sjaon en battere*): houwe

Milieu- en HeemkundeVereniging Swalmen

Zjwaams Waordebook

Lijst van aanvullingen en wijzigingen

Februari 2009

aafkratse ook // **per fiets afleggen**. - ze hōbbe gister heel get kilemaeterkes aafgekrats mitte fiets.

aansjrieve ook // **noteren**. - det mōs se dich oppe klender ~.

aevegood {è:/ve/'goot} (bw.) **even zo goed, evenzeer**. - ze haje ós ~ get anges oppe taofel kōnne zitte.

aevemin {è:/ve/'mi:n} (bw.) **evenmin, net zo min**.

allebeij {a(l)/le/'beij} (telw.) **allebei, beide(n)**. - die twee zēgke ~ 'tzelfde; ~ die jōnges.

alsoaves {al/'sao:/ves}, zie **al-aoves**

angesóm, {a/nge(z)/'zóm} of **angesteróm** {a/nges/te/'róm}

Assel {a:(s)/sel} of **Asselt** {a:(s)/selt} (o.) **Asselt**, kerkdorp onder Swalmen. - 't kirkske van ~.

baedelerm {bè:/de/'le:rm} (bn.) [¹erm] **bedelarm, zeer arm**. - die jōnge make mich ~.

bakhoes {ba:k/hôê:s} [³ hoes] of **bakkes** {ba:(k)/kes} (o.) **bakhuis**. - 't ~ in Wielder.

bao {bao} (bw.) **bijna, haast**. - hae kump ~ nao hoes.

bäökesgewies {bäö:/kes/che/'wîês} (bw.) **al huilende**. - ~ rende 't op hoes aan.

bäökmesjien {bäö:k/me/sjiê:n} (o.) [²mesjien] **huilebalk**.

baovedreuver {bao:/ve/'dreu:/ver} (bw.) **eroverheen**. - lik det lake mer ~.

baovedrop {bao:/ve/'dro:p} (bw.) **erbovenop**. - ze zote mit de naas ~.

beakkere {be/a:(k)/ke/re} (ww.zw. 1) (land) **bebouwen**. - hae is det sjtök landj al jaore aan 't ~.

veurhaer {veu:r/'hèè:r of 'veur/hèè:r} **voorheen, tevoren**. - ~ woonde d'r oppe Ruiver; doe mōs ~ zorge des se alles in hoes hōbs.

veurlajer {veu:r/laa:/jer} (m.) [~s] **voorlader** (soort vuurwapen).

voorkrót {voor/kró:t} (v.) [krót] **voederbiet**.

vrek-eweg {vre:(G)/Ge/'we:ch} (bw.) **brutaalweg**.

waeghout {wèè:ch/(h)ou:t} (o.) [~er] **stuk hout** op een kiezelweg, om te verhinderen dat karren steeds hetzelfde spoor volgden.

wieder {wîê:/der} (vz.) **na, op** (om herhaling aan te duiden). - zónjig ~ zónjig zoot d'r inne kefee.

wie-óm {wîê/'(j)óm} (bw.) **met welke zijde boven, in welke richting**. - ~ hōbbe ze die sjtein gelag?

wildjvraemp {wi:ldj/'vrèèmp} (bn.) [vraemp] **wildvreemd**.

zjenant {zje/'na:nt} (bn.) [~e, ~e, ~] **genant**. - ein ~e vertuining.

zjwanse {zjwa:n/se} (ww.zw. 6) **meppen, slaan**. - ze gezjwans kriege.

zjwer {zjwer} (v.) [~re] **varkensluis** (*Haematopinus suis*). - die verke hōbbe las van ~re.

zo-ein {zoo/ei:n} (bn.) [~e, ~, ~] **zo een, zo'n**. - ~e miens (~ vrouw, ~ wich) kumps se neet dōk taenge.

zo-emes {zoo/ee:/mes} (onbep.vnw.) **zo iemand**.

zogeliek {zoo/ge/'lîê:k} (bw.) **zo meteen**. - ~ kump d'r nao hoes.

toetdet {*'toe(d)'/de:t* of *'toe(t)'/te:t*} (vw.) **totdat**.

trómsvel {*'tróms/fe:l*} (o.) [vel] **trommelvel**.

tweederleij {*'twee:/der/'leij*} (bn.) **tweeërlei, in twee soorten**. - ze haje ~ wichter (*van verschillende vaders of moeders*).

veerveutig {*'veer/'veu/tich*} (bw.) **gehaast**. - wie de kinjer betrap waerde, ginge ze d'r ~ tössenoeet.

verdommese {*ver/'do(m)/me/se*} (bn.) **verdomde**. - die ~ jónge!

verdomp {*ver/'domp*} (bn., bw.) [verdomde, verdomde, ~] **verdomd, vervloekt**. - die verdomde kinjer van dem kómme hiej neet meer nao binne; 't is hiej ~ heit.

verdrage {*ver/'draa:/ge*} (ww.st.) [drage] **verdragen, verduren, uithouden**. - de kaaj woor dao klam te ~; die kinjer verdrage zich neet óngerein (*kunnen slecht met elkaar opschieten*); det paars verdreug zich neet mit det broen (*strookt niet met*).

vergreuting {*ver/'greu/ting*} (v.) [-e] **vergroting**.

verlaamp {*ver/'laamp*} (bn.) [verlaamde {*ver/'laam/de*}, verlaamde, ~] **verlamd**. - hae woor aan eine kantj ~; 'ne verlaamde erm.

veróntsjóljiging {*ve/ró:nt/'sjö/lji(g)/ging*} (v.) [-e] **verontschuldiging**.

verpechte {*ver/'pe:ch/te*} (ww.zw. 7c) **verpachten**. - 'n sjtök landj ~; in de kirk waerde vreuger benk verpech.

versjleip {*ver/'sjlei:p*} (o.), *in:* in 't ~ gebleve (*in het vergeetboek geraakt*).

versjtaek {*ver/'sjtè:k*} (o.) [geen mv.] **verstek** (stootnaad van 45°). - letjes in ~ zaege óm 'n lies te make.

vertaard {*ver/'taart*} (bn.) [-e, ~e, ~] **verwend**. - waat zit geur toch ~ jónge!

begaeve {*be/'gèè:/ve*} (ww.st.) [gaeve] **begeven**. - dae balk haaj 't begaeve; de bösjop begoof zich plechtig nao de kirk toe.

begienesjool {*be/'gîê:/ne/sjool*} (v.) [sjool] **meisjesschool** (lagere school voor meisjes in Swalmen, geleid door de Zusters van het Arme Kind Jezus).

bekkersmik {*'be:(k)/kers/'mi:k*} (v.) [mik] **brood uit de bakkerij**. - de meeste luuj mósde 't doon mit ~ en haje gèn eigeweitemik.

bemeuje {*be/'meu/je*}, zie **meuje**

besjeije {*be/'sjei/je*} (bn., bw.) **bescheiden**. - des 'ne ~ miens.

bloemefaaas *moet zijn blomefaas*.

boekkig {*'boe:(k)/kich*} (bn., bw.) [-e, ~e, ~] **bokkig, stuurs**. - des 'ne ~e vent.

brandjglaas {*'bra:njtj/chlaa:s*} (o.) [glaas] **brandglas** (bol geslepen glas waarmee zonnestrallen gebundeld kunnen worden).

brenjer {*'bre/njer*} (m.) [~s / ~ke] **brander**. - de ~ vanne verwerdingskaetel.

briessle (*'brie:(s)/se/le*) (ww.zw. 1) **prakken**. - 't moos ónger de aerpele ~. // **knoeien**. - die jónge zote in de módder te ~.

¹**Daen** {*dèèn*} (eig.m.) [-ke] **Daniël**.

Daenjel {*'dèè:/njel*} (eig.m.) [-ke] **Daniël**.

daoduje {*'dao/dûû/je*} (ww.zw.) [duje] **onder de neus wrijven**. - dae kreeg det op 'n nette meneer daogeduudj.

dees {*dees*}, zie **deze**.

doeljesproem {*'doel/jes/prôêm*} (v.) [proem] **Reine Claude d'Oullins**, een oud geel pruimenras.

door-ewaeg {'doo:(r)/re/'wèè:ch} (bw.) **duchtig, danig, behoorlijk**. - ze ~ gerete kriege. // **doorgaans, over het algemeen**. - ~genaome bön ich 't waal mit dich èns; ~ gaon ze mitte fiets nao sjool.

door-ewaek {'doo:(r)/re/'wèè:k} (bw.) **de hele week door**. - ~ aete v'r saoves óm zeve oer.

door-ewaeks {'doo:(r)/re/'wèè:ks}, zie **doordewaeks**.

door-eweg {'doo:(r)/re/'we:ch}, zie **door-ewaeg**.

dórstig {'dó:rs/tich} of **durstig** {'du:rs/tich} (bn., bw.) [~e, ~e, ~] **dorstig**. - 't is vandaag ~ waer.

bij **d'rnaeve achter** {'der/'nèè:/ve} toevoegen: (ook **d'rnaevenhaer** {'der/'nèè:/ven/(h)èè:r})

de woorden **dropaaf, d'ropaaf, dropaan, d'ropaan, dropoet** en **d'ropoet** dienen als volgt gespeld te worden: **drop-aaf, d'rop-aaf, drop-aan, d'rop-aan, drop-oet** en **d'rop-oet**.

²dunne {'du(n)/ne} (ww.zw. 1) **dunnen, uitdunnen**. - dae bós mó't neudig gedund waere.

dunsel {'dun/sel} (o.) [geen mv.] **dunsel, snoeisel**.

durstig {'du:rs/tich}, zie **dórstig**.

eigeweitemik {'ei:/ge/wei:/te/'mi:k} (v.) [mik] **brood gebakken van eigen tarwe**. - de boere ote ~.

entoezjas {'en/toe/'zja:s} (bn., bw.) [~te, ~te, ~] **enthousiast**. - 'ne ~te miens; hae deej ~ mit.

fedusie {'fe/'dûû:/sîê} (v.) [geen mv.] **fiducie, vertrouwen**. - ich höb dao gèn ~ meer in.

gebeije {'ge/'bei/je} (telw.) in: ónger häör ~: **getweeën, met z'n tweeën**. - ze ginge ónger häör ~ nao de kirmes.

²sjnabbel {'sjna(b)/bel} (m.) [-e / sjnebbelke {'sjne(b)/bel/ke} = **reifel**.

sjneebelke {'sjnee/bel/ke} (o.), **sjneebelkessjtroek** {'sjnee/bel/ke(s)/sjtrôê:k} (m.) [sjtroek] [~s] **Gelderse roos** (*Viburnum Opulus sterile*).

sjnibbel {'sjni(b)/be/} (m.) [-e / -ke} = **reifel**.

sjnirpe {'sjni:r/pe} (ww.zw. 5a) **snerpen, een schel geluid maken**. - es de rاجر beginne te ~, mós se ze sjmere.

sjouwmantjel {'sjouw/ma:nj/tjel} (m.) [mantjel] **schoorsteenmantel**.

spanzaeg {'sjan/zèèch} (v.) [¹zaeg] **spanzaag**.

sjpiesbak {'sjpiêz/ba:k} (m.) [¹bak] **speciebak**. - de sjpies waerde mitte ~ nao de sjpieskuup gedrage.

sjriefbeukske {'sjriê:v/beuks/ke} (o.) [~s] **notitieboekje**.

sjtalbein {'sjta:l/bein} (o. of m.mv.) **dikke benen** (van vrouwen).

sjtaokhout {'sjtao:k/hou:t} (o.) [hout] **stookhout, brandhout**.

sjtechelderiej {'sjte:/chel/de/'riêj} (v.) [~e / ~ke] **gesteggel, twistpartij**.

sjteelmoos {'sjtee:l/moos} (o.) [moos] **raapstelen**. - ~ is ein ajerwètse greunte.

sjtèllaasj {'sjtè(l)/'laasj} (v.) [sjtèllaazjes] **stellage**.

sjtinksjtek {'sjti:ngk/sjte:k} (m.) [¹sjtek] **stinkstok** (sigaar of sigaret).

tegeliëkertied {'te/ge/'liê:/ker/'tiê:t} (bw.) **tegelijkertijd**.

terziejesoet {'ter/'ziê/je(z)/zôê:t} (bw.) **opzij naar buiten**. - det sjtök hout sjtik wied ~; dae leep ~ van zatigheid.

Tienes {'tiê/nes} (eig.m.) [~ke] **Tinus, Martinus**.

toenhings {'tôê:n/hings} (m.) [hings] **onbehouden persoon**.

pepietter {pe/'pie(t)/ter} (m.) [~s / ~ke] (F. pupitre) **pupiter, lesse-naar**. - lik uch eur pertieje oppe ~.

potvas {'po:t/'fa:s} (predicatief bn., bw.) **muurvast**. - det dink zit ~, 't is neet droet te kriege.

próffetere {pró(f)/fe/'tee/re} (ww.zw. 1) **profiteren**.

rogke {'ro(G)/Ge} (v.) [geen mv.] **rogge**.

rogkebrood {'ro(G)/Ge/broot} (o.) [brood] **roggebrood, zwartbrood**.

rogkesjtreu {'ro(G)/Ge/sjtreu} (o.) [sjtreu] **roggestro**.

wijzigen: **róndjrom** {'ró:njtj/'róm} wijzigen in: **róndjdróm** {'ró:njtj/'tróm} zo ook (onder hetzelfde lemma): **róndjromhaer** {'ró:njtj/'róm/'hè:r} in: **róndjdrómhaer** {'ró:njtj/'tróm/'hè:r}

wijzigen: onder **róndjsjtruise** (regel 3): róndjgesjruid vervangen door róndjgesjtrijd.

se {se} (pers.vnw., 2e pers.enk.) [zie ³doe] **je** (achter persoonsvorm en woorden die een bijzin inleiden). - höbs ~ dem dao gezeen?; zó get begrieps ~ ech neet; wen ~ toes kumps, gaef de blome den get water; de brief dae ~ mich gesjik höbs. // (zie ook ¹des).

seil {seil}, in: **te ~ gaon, tekeergaan**. - de dirigent ging danig te ~.

sjeure {'sjeu:/re} (ww.zw. 1) **scheuren**. - ein sjtök pepier in twee sjtökke ~; get kepot ~; kiek oet! det sjtóf sjeurt erg gauw; door de boch ~.

sjipper {'sji:(p)/per} (m.) [~s / ~ke] **schipper**.

sjaonsgewies {'sjlao:ns/che/'wiês} (bw.) **al slaande**. - zich ~ nao boete wirke.

sjmaalbetsjer {'sjmaa:l/be:t/ser} (m.) [~s] **iemand met een smal figuur**.

sjmids {sjmi:ts} (v.) [~e] **smidse**. - de ~ van Sjmeed-Door.

²**gedach** {ge/'da:ch} (o.) [geen mv.] **idee, inval**. - hae kwoom op 't ~ óm twee sjteul greid te zitte.

gemaekelik {ge/'mèè:/ke/lik}, zie **gemekkelik**.

gesjrijf {ge/'sjri:f} (o.) [~te] **geschrift, handschrift**. - dem zie ~ is neet te laeze.

getuug {ge/'tûûch} (o.) [geen mv.] **1. (paarden)tuig**. - hae ging door 't ~ (door het lint). **2. gereedschap, gerei**. - 't ~ van dae boer sjteit ónger 't sjop. **3. onkruid, ongewenst gewas**. - die netele zin ein lestig ~. **4. tuig, gespuis**. - de luuj hóbbe dao vâöl las van det ~.

gloejjeling {'gloe(j)/je/ling} (m.) [~e] **rotzak, ellendeling**. - dae ~ haolde mich 't blood ónger de naegel oet.

gluif {gluif} (v.) [gluive {'glui:/ve} / ~ke] **gleuf, sleuf**. - 'n ~ inne hood; ze grove 'n ~ óm 'ne kabel te ligke.

gojekoup {goo/je/'kou:p}, zie **goodkoup**.

grosj {gro:sj} (m.) [~e] **Groschen** (oude Duitse munt). - dao is gènne ~ aan te verdene; ich zal dich dae ~ èns wèssele (ik zal je eens flink de waarheid zeggen).

hoofsmeed {'hoof/sjmee:t} (m.) [sjmeed] **hoefsmid**.

huije {hui/je} (ww.zw. 3a) **hooien**.

hule {'hûû:/le} (ww.zw. 1) **huilen, loeien**. - de windj huulde óm 't hoes haer.

huubs {huu:ps} (bn., bw.) [~e, ~e, ~] [D. hübsch] **aantrekkelijk, leuk**. - 'n ~ maedje. // (bw.) **behoorlijk, danig**. - des 'n ~ grote taofel.

inkpotlood {'i:ngk/po:t/loot} (o.) [potlood] **inktpotlood**. - formeliere mósde se invulle mit ein ~.

kaakverke {'kaak/fe:r/ke} (o.) [verke] **schreeuwlelijk**.

kaoljwart {*'kaol/'zjwa:rt*} (bn.) [~e, ~e, ~] **koolzwart, roetzwart.**

kerresjop {*'ke(r)/re/sjo:p*} (m. of o.) [sjop] **karrenschuur.**

knórre {*'knó(r)/re*} (ww.zw. 1) **knorren.** - de verkes wore aan 't ~.

koksbaer {*'kokz/bèèr*} (m.) [baer] **vuurkorf.** - aan 'ne ~ kós se dich boete werme.

kómbien {*'kóm/'biên*} (v.) [~s] **combine, maaidorser.**

kómmedere {*'kó(m)/me/'dee/re*} (ww.zw. 1) **commanderen.** - ich laot mich door dem neet ~.

kónterbusie {*'kó:n/ter/'bûû:/siê*} of **kónterbuussie** {*'kó:n/ter/'buu:(s)/siê*} (v.) **contributie.**

kretser {*'kre:t/ser*} (m.) [~s] (populaire aanduiding van) **schrijver, secretaris.** - de ~ vanne Hopsjlokkers.

króttekoel {*'kró:(t)/te/kôêl*} (v.) [koel] **kuil om bieten in op te slaan.**

kukebreujer {*'kûû:/ke/breu/jer*} (m.) [~s] **kuikenfokker.**

toevoegen: bij **lachenderwies**, na {*'la:/chen/der/'wîês*} **toevoegen:** of **lachesgewies** {*'la:/ches/che/'wîês*}

lacheszakes {*'la:/che(s)'/saa:/kes*} (v.mv.) **onderwerpen waar om gelachen wordt.** - det zin ech gèn ~.

loezepad {*'lôê:/ze/paa:t*} (m.) [paad] **scheiding in het haar.**

lökke {*'lö:(k)/ke*} (ww.zw. 5a) [N. lukken; D. glücken] **lukken.** - 't lökden-'m neet óm det glaas te laote sjtaon.

lorre {*'lo(r)/re*} (ww.zw. 1) **snappen, pakken.** - dae höbbe ze gelord mit sjtruipe.

meles {*'mee/les*} (m.) [geen mv.] **kop, hoofd, gelaat** (verg. gevraet). -

ze sjloge-n-'m rech in zienne ~.

toevoegen: onder **meuje**, na {*'meu/je*} **toevoegen:** of **bemeuje** {*be/'meu/je*}

middedrin {*'mi(d)/de/'drin*} (bw.) **er middenin.**

minstes {*'min/stes*} (bw.) **minstens.** - det zin ~ sèstig kölse.

naoberluuj {*'nao/ber/lûûj*} (m.mv.) [luuj] **buurtgenoten.** - alle ~ wore op 't fees.

nèh {*'nê*} (tsw.) **nietwaar?, niet?** - o ~, det zal ich dich èns laote zeen!; des toch zeker gelaoge, ~?

nuujaorsdaag {*'nuu(j)'/jaorz/daa:ch* of *'nuu(j)'/jaorz/'daa:ch*} (m.) [daag] **nieuwjaarsdag.**

nuutste {*'nûûts/te*}, zie **nuuj.**

oethange {*'ôê:t/ha/nge*} (ww.st.) [hange] **uithangen.** - de vlag ~; vanaovindj hink d'r de kloon oet; wo hink det menke eigelik oet?; de kleijer mótte ~.

ónaeve {*'ó:(n)'/nèè:/ve*} (bn.) **oneven.** - 'n ~ getal; det is aevel neet ~! (*dat is niet slecht!*).

óntkómme {*'ó:nt/'kó(m)/me*} (ww.st.) [kómme] **ontkomen.** - dao veel neet aan te ~.

ootj {*'ootj*} (bw.) **ooit.** - bös doe ~ in Kölle gewaes?; wen se det nag ~ zaes, kries se ze gerete!

toevoegen: bij **opdoon** achteraan (p.348, 3e regel) **toevoegen:** // **zich ~: zich opwerpen (als), solliciteren, dingen (naar).** - zich ~ es veurzitter.

paerswerk {*'pèèrs/we:rk*} (o.) [werk] **zware arbeid, langdurige arbeid, geldwerk.**

pejsjieve {*'pej/sjîê:/ve*} (v.mv.) [sjieve, zie **sjief**] **geld, munten.**